

SLOVENE

Političen list za slovenski narod

Velja po pošli:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 22.40
za pol leta " " 11.20
za četrt leta " " 5.60
za en mesec " " 1.90

Za pošlj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Inserati:
Enostop. petlistrta (72 mm):
za enkrat . . . 13 h
za dvakrat . . . 11 "
za trikrat . . . 9 "
za več kot trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Upravništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Košut in Srbi.

(Senzačna odkritja.)

Čedne reči prihajajo na dan. Že več časa so si za kulisami šepetali na ušesa o spletkah in tajnih zvezah Košutovcev s srbskimi voditelji tu- in onostran Save. Dunajski tednik »Gross - Oesterreich« in Danzerjeva »Armee - Ztg.« sta že nekaj mesecev namigavala, da višji krogi ne vedo vsega, kar se plete in kuje za njihovim hrbtom. Sedaj pa je skrajni čas, da kovarjem potegnejo krinke s prihuljenih obrazov.

Pred štirimi leti sta Pašić in Simić, zaupnika kralja Petra, izdelala načrt za Veliko Srbijo. Glavne točke tega načrta so

1. Zveza s Črnogoro po navodilih iz Belgrada.

2. Sporazum z Bolgarijo o skupnem carinskem ozemlju in organizaciji vstaje v Makedoniji. Tedanja naša odkritja te točke so v ministrstvu za zunanje zadeve vzbudila senzacijo in iz spanja zbudila celo grofa Goluchovskega.

3. Dogovor z merodajnimi politiki v Italiji o adrijanskem vprašanju in prosti lukii v južni Dalmaciji.

4. Gospodarska osvoboditev od Avstrije in trgovinske zveze z drugimi državami.

5. Vstaja v Bosni in Hercegovini proti Avstriji.

6. Zveza z neodvisno Košutovo stranko proti Avstriji.

7. Jugoslovanski odbor, ki naj zbira zaveznike in vodi vso akcijo.

Pašić je bil tedaj v tesni zvezi z znanim Polonyjem in Košutom, ki sta stala v prvih vrstah proti Fejervaryjevi vladi in Avstriji. To pojasni tudi postanek reške resolucije, katere duševna očeta sta Supilo in Košut. Če povemo, da je Košut sam odobril reško resolucijo, pojasni se tudi namen. In ta je bil, pridobiti Hrvate proti Dunaju. To idejo so pospeševali tudi znani mažarski politiki Justh, Apponyi, Lovasz in Kovacs.

Zatrjuje se tudi z vso gotovostjo, da je bil Košut v Belgradu šest dni pred svojim imenovanjem za ministra. Z vstajo v Bosni in nemiri na Balkanu je hotel Košut od krone izsiliti razne koncesije za ogrsko armado. Tedaj so se Mažari dičili s »tulipanom« in iz bogatih prispevkov so Košutovci podpirali velesrbsko propagando.

Po novih volitvah meseca junija 1906 so bili Košutovci na konju. Vrtoglavi zmagovalci so Lengyel, Hok in Rakosy pohiteli v Srbijo, da se pobratijo z Velimirovičem, Gruičem in Geršičem proti »dunajski kamarili«. Tedaj je Lengyel rotli Srbe, neko ne kupijo Škodovih topov v Avstriji, rekoč: »Oborožite se, da morete biti močni naši zavezniki. Avstrija hoče pomnožiti armado za veliko akcijo na Balkanu. Temu se je uprla neodvisna stranka, kakor svoj čas okupaciji Bosne in Hercegovine.«

Da Lengyel ni govoril samo v svojem imenu, dokazuje njegov govor meseca grudna lanskega leta v ogrski zbornici. Med drugim je govoril: »Nočem izdati, kako in v čem so se Košutovi pooblaščenici pogajali s Srbi. Nočem povzročiti mednarodnega spora in ministrske krize. Ko bi to izdal, nastati bi morala kriza. To naglašam, četudi bode vlada to zanikala. Ob času boja proti Dunaju smo sklenili to prijateljstvo s Srbi, to politiko smo delali in vodili v dogovoru z vlado in po njenem naročilu. Naglašam, da je bila med Srbi in Mažari prava, odkrita ljubezen in da bi bili mogli postaviti na noge močno armado, s katero bi bili premagali Avstrijo in dosegli svoje politične namene . . .«

Seveda tega govora tedaj v celoti niso objavili ne avstrijski, ne ogrski vladni in od vlade podpirani listi.

Tajne zveze med Belgradom in Košutovci pa niso prenehale. Lani je po naročilu srbske vlade znani dr. Spalajković sklenil dogovor s hrvaškim državnim poslancom Pribičevićem. Tretja točka tega dogovora se glasi: »Sedanje politične, vojaške in gospodarske razmere silijo Srbijo, da ne podpira velesrbske ideje in napravi z Avstrijo »modus vivendi«; načelo pa velja, da bi škodilo srbskim težnjam, ko bi se hrvaško - srbska koalicija udala dunajskemu vplivu, in da je treba vzdržati zvezo z merodajnimi osebami v Budimpešti.« V dogovoru zagotavlja Srbija tudi denarno podporo hrvaško - srbski koaliciji za nove volitve. Koalicija naj bi podpirala Košutovce, ti pa velesrbsko propagando. Še začetkom tekočega leta je, kakor se zatrjuje, srbski lisjak Pašić poslal knjižničarja Tomića v Zagreb, da pridobi poslance Barčiča, Magdiča, Mažuraniča, Modrušana, Tuškana in Babiča za zvezo z mažarsko neodvisno stranko proti Dunaju.

Poučna je tudi pljuska, ki so jo voditelji opozicijskih Srbov v Bosni in Hercegovini dne 16. oktobra 1908 vrgli Košutu v obraz. Brzjavka se glasi: »Gospod minister! V klubu neodvisne stranke ste, kakor poročajo listi, naglašali, da je aneksija posledica velesrbske propagande, v katero so zapletene odlične in premožne osebe. V imenu bosanskih in hercegovskih Srbov pozivljamo vas kot bivšega »veleizdajavca«, kateremu so Srbi kot zavezniki pomagali do ministrskega stola, da objavite vsa imena onih odličnih oseb, ki so bile zapletene v protizakonito akcijo. Upamo, da ste od svojega očeta podedovali vsaj resnicoljubnost in da ustrezete naši želji.«

Košut seveda ne bode odgovarjal, ker ne sme, sicer »zavezniki« odkrijejo druge njegove spletke. Res, daleč smo prišli. Popustljivost ni imela meje. Zadoščenje imamo vsaj to, da so dogodki v zadnjem in opasnem trenutku Košutovcem potegnili krinke z lisičjih obrazov. Zato z veseljem pozdravljamo poročilo, da je krona odklonila načrt volivne reforme s pluralno volilno pravico, ki bi se bolj utrdila nadvaldo Košutovcem. Proti tej kliku, ki živi še vedno v zarotah, je najboljše sredstvo splošna, enaka in tajna volilna pravica in močna roka.

Dobro za nas.

Ponesrečene srbske in črnogorske misije v inozemstvu. — Srbija se oborožuje. — Turčija nezaupna in nemirna.

Današnji splošni položaj je v kratkih besedah izražen sledeče: Akcije Srbije in Črnogore in njunih odkritih in prikritih zaščitnikov padajo, v isti meri pa raste ugled naše monarhije. Okrog tega minimum- in maksimum-termometra se grupirajo ostale žive podobe: pomnoženje turških čet na bolgarski meji, anarhija v Arabiji, angleška zlata mošnja, srbski topovi na Dunaju itd.

Da se vpliv avstrijske diplomacije zares dviga, nam kaže vprašanje o konferenci, ki se je sedaj prelevilo v jako nedolžno obliko. Pariški »Matin« namreč poroča, da je ruski veleposlanik dobil ukaz, naj naznani vladam, da jih Rusija vabi h konferenci, ki bi se bavila z nekaterimi važnimi točkami berlinske pogodbe, katere točke so zadnji čas doživlje bistvene izpremembe. Gre da se pred vsem za to, da se dožene, ali so vse velesile voljne, udeležiti se konference ali ne. Torej nobenih diktatov več glede dnevnega reda; le ponižno trkanje na vrata zunanjih ministrov. Aehrenthal je lahko zadovoljen.

Pomilovanja vreden pa je dr. Milovanović. Kjer je še bil, se je moral posloviti z zavestjo, da imajo velesile nujnejših skrbi, nego buditi v Srbii zlate upe. To je seveda dr. Milovanović kot dober diplomat že vnaprej vedel. Vendar je mogoče, da je tudi on pričakoval vsaj nekaj, in da ga je gola resnica vendarle nekoliko presenetila. V Berlinu nič, v Londonu pa tudi ne bogve kaj. Ja, ti Angleži! Turkom ponujajo svoje zlate vreče, za Srbijo nimajo niti denarja, kajti na Srbskem njim tudi dosedaj ni cvetela kupčina. Spomnimo se samo milijonov, ki so jih Angleži izgubili pri srbski klavnici, Francozi pa pri državni železnici. In taki spomini so neprijetni. Vsaka stvar se prej ali slej maščuje. To občutijo zdaj Srbi prav bridko.

Nenadović je v Carigradu že dovršil svojo misijo, to je ni opravił ničesar. Kraljeviča Jurija so v Peterburgu tudi že ohladili. Sprejem je vlada prepovedala. Danes je stopil kraljevič pred carja in v tem ko to pišemo, je morda že slišal iz najkompetentnejšega vira, da Rusija Srbije ne bo nikdar podpirala v prizadevanju, da bi dosegla kakšnih teritorialnih kompensacij. Vprašanje je zdaj, kakih misli postane princ Jurij, ko se vrne, in kaj bo napravil dr. Milovanović. Pravijo, da bo podal demisijo. Sicer pa so v Peterburgu precej nepreračunljivi in negotovi; boljše da se počakajo pozitivnejše vesti.

Kolikor temnejše pa postaja obzorje okrog srbskega dvora, toliko živahnije je v Srbii, ki se resno bavi z mobilizacijo. Vsi vojaški obvezanci, bivajoči v tujini, so že dobili poziv, da se nemudoma vrnejo domov. Mobilizacija prve kategorije je že v teku. Približno v treh tednih bo pripravljenih 100.000 mož, to je 96 bataljonov, 33¼ eskadronov, 56 baterij in tehniških formacij, razdeljenih v pet pehotnih, eno rezervno in eno konjeniško divizijo.

Oboroževanje dela Srbom velike težave, odkar je Avstrija prepovedala prevoz vojnega materiala. Pri Schneiderju na Francoskem je bilo naročenih 66 brzo-strelnih topov; polovico jih je tvrdka odposlala, toda na Dunaju so jih ustavili, in francoski poslanik na Dunaju je posredoval, da jih vrnejo na Francosko, odkoder bodo jih poslali po morskii pošti v Srbijo. Ako Srbi teh modernih topov ne dobe, morali bodo rabiti stare »Bange«-tope in pa sestav »La Histe«, staro šaro, ki se baše od spredaj in bi bila komaj dobra za streljanje zoper točo. Ako pa pojde vse gladko, bo imela Srbija po mnenju večšakov do pomladi vendar 180.000 dobro oboroženih mož na razpolago. V kratkem prično mobilizirati drugo kategorijo. — Z mobilizacijo v zvezi so drugi ukrepi. V Kragujevcu delajo utrjen tabor. Iz belgradskih skladišč so pričeli voziti v razne posadke velike množice vojnega materiala. Sploh se zdi, kakor da bi se hotelo vojaštvo in vsa državna uprava iz Belgrada umakniti v notranjost; računajo pač s tem, da se Belgrad napadu z Zemuna ne more protiviti niti dva dni. Banke so baje svoje zaloge premestile iz Belgrada. Gojenci belgradske vojne šole so dobili popolno vojno oborožbo. Njim se poveri služba pri strojnih puškah. Kralj je že inspiciral štiri stotnije gojencev vojne šole. Isti so dobili tudi vojaško godbo. Sploh veljajo isti za elitno četo, ki ima igrati veliko vlogo. Srbska vlada je prepovedala izvoz krme, s čemer pa trgovci niso zadovoljni.

Nič boljše se na polju politike ne godi. Črni gori. Ministrski predsednik Tomanić ni dosegel v Rimu nobenega uspeha. Svetovali so mu le, naj se Črna gora ne spušča v puščavščino, ker bi je pri istih Italija ne mogla podpirati. To je približno izjavil italijanski zunanji minister Tittoni, čegar mnenje je toliko merodajnejše, ker danes ni več dvoma, da bo zbornica njegovo, Avstriji pridajno politiko odobrila.

Kakor Srbija, tako mora tudi črnogorska vlada plačati tribut javnemu mnenju ter mobilizira. Blizu Nikšića je že zoranih 8000 mož črnogorske milice k vajam, ki druga leta ob tem času niso bila v navadi. Opomniti treba, da vodi iz Nikšića pot k hercegovski trdnjavi Bilek. — Črnogorska vlada se je pritožila pri avstroogorskem poslaniku, ker da so avstrijske čete prekorščile mejo in stopile na črnogorsko zemljišče. Vojni minister Martinović je izjavil, da se to ni zgodilo prvič. Če je to res, potem je le znamnje črnogorske nervoznosti, da se vlada zbog tega baš sedaj pritožuje.

Tudi Turčija zbira svoje čete ob bolgarski meji. Vse strateško važne točke očuče. Dan za danom dobajajo nove čete. Pravijo tudi, da se pojavljajo na turškem ozemlju bolgarske čete, ki jih vodijo bolgarski častniki, vsled česar je položaj na meji precej resen. Z druge strani pa tajijo, da bi bili dosedaj turški vojaši trčili s kakšno bolgarsko četo, ko je hotela črez mejo. Še prekernejše stalšče pa ima Turčija v Arabiji, kjer je zavladala popolna anarhija. Novega emirja v Mekii, Avnullaha, nihče ne uboga. Najhujšeje arabsko pienč Montefikovo se punta proti kalifu in hoče lasten kalifat. Emir v Nedžu ob Perzijskem zalivu je proglasil neodvisnost. Porta je poslal proti njemu nekaj ladij, ki nevaljne dospejo do cilja.

Tudi Kreta Turčija končno izgubi. Nova velesil-zasčitnica (Francija, Anglija, Italija, Rusija) sta naznanila kretske vloži, da je združitev Krete z Grčijo odvisna od pritrditve velesil, vendar pa da imenovane države niso protivne, da bi to vraščanje s Turčijo razpravljale prijateljsko. To je jasno dovolj.

Nekoliko se Turčija, oziroma mladoturki, ki se jim v mladem gospodarstvu niha na vseh oglih podila, lahko tolažijo s tem, da ima angleški trgovec še vedno za nje odprte toke. Angleški ministriki svet je sklenil, da Anglija garantira Turčiji podpis dveh milijard, kakor hitro se snide turški parlament, med tem pa so oblasti finančnega tainika da dajo Turčiji pod običajnimi pogoji hardna posojila na gornji račun. Tudi bo Anglija skrbela za to, da doseže Turčija od Avstro-Ogrske in Bolgarije prevzetje razmernih del v državnih dolgih. — Bojkotno gibanje na Turškem počne, ker je pripisati večmočno energijo turške vlade, ki karzame na bojkotu udeležene svoje uradnike ter je ravnozar zaradi tega odstavila carinarja v »kopluju.

Kar smo dosedaj našli, je jasno. Edina nerazumljivo nejasna točka na političnem obzorju je ruska politika vobče in posebej Izvoljskij. V Peterburgu se zdaj borita dve struji: angleška in tista, ki Angliji ne zaupa. Car niha semtertja, kakor ponavadi.

Bosna.

Aretacije v Hercegovini. Iz Trebinja se poroča, da je vojaška patrolja zasegla in aretirala v srbskem samostanu Duzina pri Trebinju sedem tujezemskih agitatorjev, ki so preoblečeni v hercegovsko nošo skušali hujskati ljudstvo. Aretirance so spravili v vojaško ječo.

Srbski kmetje proti begom in agam. V zeniškem okraju so srbski kmetje svojim gospodarjem turškim begom in agam zadnji čas grozili s smrtjo, ako v agrarnem vprašanju ne bodo sklepali v korist kmetom. Takim grožnjam so bili turški posestniki vedno vajeni in se niso posebno vznemirjali. Toda 28 t. m. je srbski kmet Marko Curič svojega gospodarja ago Suleimana Ljuboviča napadel z nožem in ga večkrat smrtnonevarno zabodel. Napadalec so takoj zaprli. Ljubović je bil jako ugleden in priljubljen v svojem okraju.

Napredni muslimani v Tešanju so sklicali plenarno sejo krajevnih organizacij napredne bosanske stranke, v kateri so razpravljali vprašanje glede odposlatve udanostne deputacije na Dunaj. Sklenili so, da se pridružijo tozadevnim sklepom sarajevskih muslimanskih naprednjakov in da pošljejo primerno število svojih članov iz tešanskega okraja pod vodstvom sarajevskega župana Kulovića na Dunaj.

Angleški časnikarji v Bosni. London-ski časnik »Daily Telegr.« je poslal svojega posebnega poročevalca Bennet Burleigha v Bosno, da bi mu pošiljal neposredna poročila o tamkajšnjem ustanku. Ko je gospod Burleigh prišel v Sarajevo in izvedel, da v Bosni ni nikakega ustanka ter so vsa dotična poročila navadna farbarija, je takoj zopet odpotoval z lakonično opazko: »Tu ni nobenega »kšefta«!

Avstro-Ogrska.

Delegacijsko zasedanje.

Dne 29. t. m. govori v seji avstrijske delegacije poslanec Baerenreither, ki pravi, da se strinja z načinom zastopstva v Bosni in v Hercegovini. Državna in avtonomna uprava delujeta skupno. Vlada naj predloži bosanskemu deželni zboru kmalu svoj program. Agrarno vprašanje, ljudska izobrazba in prometna vprašanja so glavne stvari, prezreti se ne sme delavsko vprašanje. Manjka ljudske šole, potov z morjem. Sarajevo mora samostojno odločevati o železnicih. Monarhija mora dokazati, da zna vzdržati mir in red in razširjati prosveto. Biankini želi, naj bi bila volitev izvedena demokratiško. Petelenz predlaga, naj se ozira vlada na uradniške želje. Burjan polemizira popoldne s Kramafem. Mirno je sprejelo prebivalstvo aneksijo. Srbija bi čez Bosno le po Dalmaciji prišla do morja. Nemceve pritožbe bo minister natančno preiskal. Baerenreitherju pritrjuje malone v vseh točkah. Proračun Bosne in Hercegovine so nato odobrili. Pričeli so nato razpravljati o armadnem rednem proračunu. Kršč. soc. Axmann predlaga, naj se dovoli naknadni kredit za izvišanje plače moštvu in izboljšanje hrane. Za to naj se določi 10.000.000 kron. Predlog ni naperjen proti Ogrski. Grof Clam-Martinic naglašja potrebo moderne armade. Izjavlja se proti vsaki koncesiji Mažarski. Knez Schönburg pravi, da spada naša armada med najboljše armade sveta. Preprečijo naj se vsi spori z Ogrsko. Vojni minister Schönaich se strinja z Axmannom, da se proračun sestavi po pogajanjih treh vlad. Upa, da doseže več prihodnje leto. Popoldanske seje delegacije se je udeležil tudi Beck.

Starostno in invalidno zavarovanje.

Popolnoma izdelana predloga o starostnem in invalidnem delavskem in o zavarovanju samostojnih oseb, ki ne zaslužijo na leto nad 2400 K, je že izdelana. Zavarovalne premije, ki znašajo zdaj pri bolniških blagajnah in nezgodnih zavarovalnicah 105 milijonov kron, se pomnože na 385 milijonov kron. Starostni in invaliditetni zavarovalnici samostojnikov bo k upravnim stroškom prispevala država 2.000.000 kron. Država bo prispevala vsaki starostni renti 90 kron, kar se pričetkomu ne bo poznalo, ker se prično izplačevati rente šele čez pet let in se bo znesek le počasi dvigal tako, da prispeva država čez 40 let približno 100.000.000 kron. Sodijo, da zbornica nakaže predlog brez prvega branja socialno-politiškemu odseku, ki bo moral ostati permanenten.

Cesar odklonil predsankcijo ogrski volivni preosnovi.

Glasilu zunanjega ministra »Wiener Allgemeine Zeitung« potrjuje, da cesar ni dal predsankcije Andrassyjevi volivni preosnovi. Cesar želi, naj Andrassy predela načrt. Grof Andrassy z mrzlično naglico dela s svojimi tajniki doma, da napravi tako volivno reformo, ki bi ji dal vladar predsankcijo. Sicer pa Mažari še vedno upajo, da jim posreči dobiti od vladarja predsankcijo volivni preosnovi. Govori se tudi, da Andrassy odstopi, če se predsankcija volivni reformi dolgo zavleče. Sploh so pa Mažari zdaj precej tihi, ker dvor ve, kako so razni ministri zapleteni v zadeve, ki jim niso kar nič v čast.

Srbsko-muslimanska opozicija proti združitvi Bosne s Hrvatsko.

»Musavat« se hujuje nad srbskimi samostalci, ker so glede bosanskega vprašanja edini z ostalimi strankami koalicije ter bi radi, da se Bosna in Hercegovina čim prej združita z »mamico«. Imenovani list izjavlja, da muslimani in pravoslavni ne bodo nikdar dovolili, da bi se ta želja Srbov na Hrvatskem uresničila. Nočejo postati, kakor so Hrvati, »hlapci hlapca hlapcev«. — No, »Musavat« nima za seboj stranke, ampak le nekaj nezadovolj-nežev.

KOŠUT DEMENTIRA!

Košut je poslal »N. Wl. Tagblattu« glede na razna očitanja izjavo, da ni bil niti posredno niti neposredno v zvezi z velebrsko propagando in da ni bil nikdar v Belgradu in ni dal nikdar vinarija velikosrbski propagandi. Morebiti še Košut kdaj dementira, da ni bil nikdar v Italiji. Največji revolucionarji, ko postanejo ekscelence, navadno pozabijo, da so bili kdaj revolucionarji. Razumno.

Dnevne novice.

+ **Idrijski občinski odbor — razpuščen.** Deželna vlada je razpustila občinski odbor idrijskega mesta. Za gerenta je postavila gosp. Jos. Zazula, c. kr. davč. kontrolorja v p., za svetovalce pa mu je dala zaupnike vseh treh strank in sicer za S. L. S. g. trgovca Golija, za socialne demokrate g. Štravsca in za liberalce g. nadsvetnika Svoboda. Ti morajo poskrbeti, da se uredi zavoženo občinsko gospodarstvo v Idriji.

+ **Cesar in slovenski delegati.** Pr. delegacijskem dnevu je 28. t. m. v Budimpešti cesar nagovoril tudi delegata dr. Korošca. Cesar ga je vprašal, če je letos prvičkrat v delegaciji, in ko je dr. Korošec pritrdil in imenoval svoje ime, je dejal: »Torej Slovenec?« Ko je dr. Korošec temu pritrdil, ga je cesar vprašal, ali je v dušnem pastirstvu. Dr. Korošec je odgovoril, da je častnikar, nakar se je cesar z njim najpristrčneje pogovarjal o osebnih zadevah.

+ **Silvij Kranjčević.** »Slovenska Matica« je prejela brzojavno vest, da je večeraj v Sarajevu po dolgotrajni bolezni umrl Silvij Kranjčević, profesor tamošnjega učiteljskega, najznamenitejši današnji hrvatski pesnik in eden najznamenitejših jugoslovanskih pesnikov sploh.

+ **Mohorjani stolne župnije** so darovali: za slovenske šole čč. šolskih sester v Trstu 20 K; za delavski dom Podljubelom na Koroškem 5 K; za »Narodni dom« v Št. Ilju v Slovenskih goricah 5 K.

+ **Izobraževalno delo na Goriškem.** V Črničah so ustanovili slovensko katoliško izobraževalno društvo. Na ustanovnem shodu je govoril g. Fr. Kremžar. Tudi v Anhovem so ustanovili izobraževalno društvo. Na ustanovnem shodu je govoril g. dr. Dermastia iz Gorice.

— V Cerknem je s skioptičnimi slikami predaval g. dr. Breclj o alkoholizmu. V nedeljo 1. novembra predava dr. Breclj v Podbrdu.

+ **Imenovan** je deželnovladni koncipist g. Rajko Svetek za okrajnega komisarja in deželnovladni konceptni praktikant g. Ludovik Šimek za deželnovladnega koncipista.

— **Nesreča.** V Kostanjevici na Krasu je 27. t. m. 63letni kmet And. Mulič stopivši iz svoje hiše čez prag tako nesrečno padel, da je takoj mrtev obležal. Nagle in neprevidne smrti, reši nas o Gospod.

— **Cesarjev jubilej dne 2. decembra.** Cesar namerava prebiti dan 2. decembra, ob 60letnici nastopa vlade v Schönbrunnu pri Dunaju. Isti dan bo tam zbrana cela cesarska rodbina.

— **Anarhist.** V Gorici so aretirali nekega mladeniča, ki je na sumu, da je pristaš laške anarhistične stranke.

— **Električna razsvetljava v Kandiji** prav izvrstno napreduje. Polagajo se že v rove žice. Kandija je sedaj z rovi vsa preprežena. Potreba bo z dinamitom razgnati skalnati svet. Razsvetljava bo segala do bolnišnice.

— **Skrajna predrznost.** Antonius pivovarna v Feldkirchen na Koroškem je poslala nekemu odjemalcu slovensko pismo z opombo nazaj: »Da wir Slovenisch nicht verstehen, bitten wir um deutsche Correspondenz«. Naj si slovenski gostilničarji zapomnijo — da tam ne razumejo slovensko.

— **Palec na roki odtrgalo.** Dne 18. t. m. vdela val je pri trvdki Franc Kastelic v Kandiji pri mostu na razložna okna železne, dva metra valike, težke rolete. Da bi ložje se premikale, pritrdil je peresa g. J. Straus, ključavničarski mojster. Eno privil je premočno; pero se je odtrgalo, železna roleta je viškoma navpično padla in mu odsekala pol palca desne roke.

— **Ujeti markonigrani?** Črnogorski ministrski predsednik Tomanović je poslal te dni svoji vladi dve brzojavki o svojem pogovoru z italijanskim zunanjim ministrom Tittonijem. Brzojavki je imela poslati radio — telegrafiska postaja S. Cataldo pri Bari na Italijanskem v Bar, toda črnogorska vlada ni prejela nobene teh brzojavk. Nastala je govorica, da so avstrijske vojne ladje brzojavki ujele. Zastopnik Marconijeve družbe, marki Solari pa je izjavil, da je ujetje radiotelegrafskih brzojavk po tujih ladjah nemogoče. Pogrešek mora tičati torej kje drugod, bržkone so telegrafiske postaje slabo urejene.

— **V Št. Vidu nad Ljubljano** je predaval preteklo nedeljo g. Fr. Trseglav o Bos-

ni in dogodkih v Srbiji. Podal nam je zelo zanimivo sliko o vzrokih, ki so ustvarili v Srbiji sedanji položaj. Ljudstvo ki z zanimanjem zasleduje novice iz Srbije, je pozorno sledilo g. predavatelju. Poslušalcev je bilo do 150. Večino je tvorila naša ukažejna mladina, ki je imela pri predavanju mnogo užitka. Pokazalo se je ob tej priliki, da bi taka predavanja bila mnogo bolj obiskana, ko bi se vršila takoj po krščanskem nauku. Sicer pa čujemo, da priredita naša »Blaž-Potočnikova« čitalnica in njen telovadni odsek, poleg nedeljskih mladeniških sestankov, vsake 14 dni tako splošno predavanje.

— **Redek sestanek.** Dne 26. t. m. so bili slučajno v novomeški proštiji zbrani štirje zlatomašniki in eden biserni mašnik, in sicer preč. gg.: monsignore Jožef Buh, župnik in generalni vikar iz Elyja v Minnesoti v severni Ameriki; stolni kanonik Kajdiž, novomeški kanonik Franc Povše, monsignore Peterlin, župnik Šmihelski, in biserni mašnik Jožef Hočevnar, kanonik novomeški in starosta ljubljanske škofije. Gospod Buh se je podal v Belokrajino; v soboto se zopet vrne in bo imel v nedeljo, na praznik vseh svetnikov jutranjo slovesno službo Božjo v kapitelski cerkvi. Sivolas starček je še popolnoma zdrav in krepak. Bil je tudi nekoliko časa kaplan v Št. Petru pri Novem mestu; ker bi bil tedanji kaplan, ranjki Jernej Jarc pa rad še tam ostal, ga je škof poslal v Loški potok. V Ameriki deluje že nad 44 let. Prihodnji teden se bo podal na Vipavsko in Goriško, odtod v Rim, da bo prisostvoval zlati maši sv. Očeta, iz Rima pa zopet nazaj v Ameriko.

— **Utonil** je v morju pri Miljah 17 let stari mehanik Josip Drašič iz Trsta. Ponoči se je vračal s tremi tovariši z nekega shoda v Miljah in padel pri strmarskem mostu v vodo. Tovariši so ga skušali rešiti, a valovje ga je odneslo in našli so ga že lrtvega. Nesrečnež se je bil krčevito lovil za strmo, golo obal in je imel vse nohte krvave.

— **Poizkus samoumora vojaškega novince.** V Osjeku se je novinec 38. topničarskega polka, David Marks, vrgel skozi okno drugega nadstropja. Ostal je brez zavesten na mestu; zlomil si je roko in noge. Težko ranjenega so ga prenesli v tamkajšno vojaško bolnišnico.

— **Radi velikosrbske propagande** so zaprli v Okučanih učitelja Vaza Vukdragovića.

— **Nesreča pri delu.** Pri razkladanju Lloydovega parnika »Graz« se je dmarju Jakobu Jakaršič, ko je nesel težko vrečo, spodrsnilo ob odprtini v notranjost parnika. Padel je z vrečo vred po stopnicah ter se tako težko poškodoval, da je vsled ran umrl v tržaški bolnišnici.

— **Kdo so hercegovski emigranti?** Pod tem naslovom piše »Hrv. Dnevnik«: Listi pišejo o nekem sestanku hercegovskih emigrantov v Nikšiću in Cetinju. Kdo so ti emigranti? Nekoliko razbojnikov iz južne Hercegovine, ki jim je bilo po okupaciji onemogočeno, da bi tudi zanjepre izvrševali svoj obrt, namreč kradli po Hercegovini ovce, vole in drugo živino. Te podle lopove in malovredneže sprejema Nj. Visokost knez Danilo ter pozdravlja z »Živeli Hercegovci!« Zares sramota za Črnogoro, če ima nekoliko tolovajev tako moč na cetinjskem dvoru. Ponosni Hercegovci ne bodo nikdar dovolili, da bi jih kjerkoli zastopalo nekaj bileških tatov in roparjev tujega imetja. — Sledi še par gorkih na rovaš kralja Petra.

— **Poneverjenje pri bosanski deželni banki v Sarajevu** je zakrivil komtorist Iv. Maršalek in bil aretovan.

— **Peš-pošta med Dolenjo Košano in Št. Petrom** na Krasu se bo preuredila s 1. nov. t. l. v vsakdanjo, enovprežno pošto vožnjo z naslednjim voznim redom: Iz Dol. Košane bo odhajala pošta jutraj ob 6. uri, prihajala na Kal, kjer je poštni nabiralnik, ob 6. uri 30 minut, v Št. Peter okoli 7. ure. Vračala se bo de iz Št. Petra ob 9. uri, prihajala na Kal ob 6. uri 25 minut, v Dol. Košano okoli 10. ure.

— **Don Lorenzo Perosi** je prejel za svoj god od sv. očeta krasno zlato pero. Veliki skladatelj se je podal te dni na otok Sardinijo, kjer si hoče nabrati motivov za novo skladbo. Na Sardiniji še živi stara, priprosta narodna pesem.

— **Nesreča na železnici.** 23-letni železniški zavirač Franc Tepina je prišel med dva železniška voza, ki sta mu zlomila več reber.

— **Bankirja Winklerja**, ki je v Celovcu napovedal konkurz, so aretirali in oddali deželnemu sodišču v Celovcu.

Štajerske novice.

š **Kompromis.** Z neverjetno naglostjo se je udomčila v liberalni stranki na Štajerskem želja po »kompromisu« s »Kmečko zvezo« za prihodnje deželnozborske volitve. O kompromisu je sicer težko go-

voriti, ker liberalna stranka nima ničesar, kar bi tvorilo predmet kompromisu, razven par kandidatov. Nam v Celju je namen dobro znano, da bi radi postali dr. Božič, dr. Kukovec in drugovi deželni poslanci. To pa jim je mogoče samo tedaj, ako jih »Kmečka zveza« pusti pri miru. Liberalni voditelji morejo le potom kompromisa doseči ona mesta, zaradi katerih so ustanovili svojo stranko. Rodoljubno delo naj živi!

+ **Shod zaupnikov »Slovenske kmečke zveze«.** V četrtek dne 29. oktobra so se v Mariboru zbrali zaupniki »S. K. Z.«. Prišlo jih je nepričakovano veliko število od vseh strani Spodnjega Štajerskega. Bil je res zaupni shod kmečke stranke, ker so se ga udeležili v več nego dvetretjinski večini sami kmetje, katerim se je tudi pridružilo precejšnje število naših vrlih mladeničev. Z radostnim upom boljše bodočnosti za naš narod nas je napolnila tista čista navdušenost in odločna značajnost, s katero so se naši kmetje zavzemali za obrambo svoje stanovske organizacije, pa tudi za narodne pravice slovenskega spodnještajerskega ljudstva. Z ozirom na bližajoče se deželnozborske volitve se je sprejela naslednja resolucija: »Odbor »S. K. Z.« se pooblašča, da stopi, če se mu to zdi potrebno in primerno, zaradi prihodnjih deželnozborskih volitev z nasprotno stranko v dotiko.«

š **Ptujski župan Ornič vabi** in na vse mogoče načine lovi v gimnazijsko pripravnico slovenske dijakke, potem pa se ne sramuje jim odtegniti vsako tudi najmanjšo podporo! Slovensko ljudstvo, zapomni si tudi to!

š **»Cvetoče sulferajnske šole«**, piše zadnja »Marburgerica« ter poroča iz Velenja, da je na tamošnji nemški šoli 60 slovenskih otrok. Zelo dobro baje napreduje tudi šola v Šoštanju. Slovenski starši, ali res nimate več nobene ljubezni do svojih otrok, da jih pošiljate v te poneumnjevalnice, iz katerih bodo po preteku šestih šolskih let izstopili bolj zabiti, kot so vstopili. Sramota za slovenskega očeta, slovensko mater, ki dá svojega otroka v nemško šolo!

š **Aretacije v Mariboru.** Mariborski Nemci so sedaj napravili jako zvito omrežje okoli onih prič, ki so se iz njihovih vrst na 30-kronske lepake oglasile in povedale pred sodiščem, kaj so videle pri demonstracijah. Tako je »Marburger Zeitung« predvčeršnjim pisala, da je priča Felser v neki prodajalni pred pričami izjavil, da je k demonstracijam prišel, ko so bile že končane, da mu je pa priča Nemec, ki se je tudi oglasil na lepake za pričo, dejal, naj kar kaj pove, samo da zasluži 30 kron. Policija je včeraj Felserja hotela aretirati, a ga še ni dobila. Včeraj so aretirali Nemca ter ga oddali v preiskovalni zapor. Bo pač pri tej zadevi mnogo nemške častniške zlobe in fantazije. Druga vest poroča, da so aretirali za pričo zaslšanega Krois-a, ki je snažil okna na posestvu g. dr. Pevaleja, pri tem pa ukradel brilantni prstan, vreden 300 do 400 kron.

š **Veleposestvo se proda.** V neposredni bližini Celja, 15 minut od kolodvora, v smeri proti Žalcu, je na prodaj veleposestvo, ki meri 90 oralov večinoma travnikov. Hiša in gospodarska poslopja so v dobrem stanju. Posestvo se da tudi lahko razprodati, velik del kot stavbeni prostor. Posestvo je v slovenskih rokah, pa je nevarnost, da preide v nemške roke. Prodajalna cena za posestvo in inventar znaša nekaj čez 200.000 K. Kupci naj pridejo osebno gledat. Za posestvo zvedo v hotelu »pri belem volu« v Celju.

š **Dečka je ubila truga** za gramoz. Štiri leta stari Miroslav But v Rogatcu se je igral na domačem dvorišču, splezal na voz in trugo, ki se je prevrnila in otroku zmečkala glavo.

š **Umrl** je v Studemцах pri Poljčanah, posestnik in tržan Jožef Brecl.

š **Utopljenko** zasebnico Marijo Poláček, ki je v Mariboru skočila v Dravo, je te dni Drava vrgla na suho.

š **Veseli se in prepevaj, bela Ljubljana!** Zakaj doletela te je velika čast, biti v najbolj klafarskem spodnještajerskem nemškem listu na uvodnem mestu. »Marburger Zeitung« je prinesla v zadnji številki lažnjiv dopis z naslovom »Laibach«. Ali je temu vzrok »grozna« razburjenost, ki so jo povzročile nedolžne razglednice ljubljanskih žrtov v Weikslavi izložbi, vsled katerih je polovico mariborskih vsenemcev bolnih, nam ni znano.

š **Pozor!** Pod tem naslovom je prinesel naš list pred časom notico, v kateri je bilo povedano, da je nek Rudolf Šega v Rajhenburgu brez legitimacije nabiral inserate in predumeja za koledar družbe sv. Mohorja in da je pri tem več strank opeharil. Zdaj smo izvedeli iz verodostojnega vira in z dokazili, da gospod Rudolf Šega ni vzel nobenega predumeja, da nima nikakoršnega dolga in da ni nikogar opeharil v Rajhenburgu. Dotične liste, ki so

ponatisnili ono našo notico, prosimo, da ponatisnijo tudi ta popravek.

Š **Gornja Radgona.** Končano je prenovljenje župne cerkve sv. Petra. Venec vsega dela je veliki zvon, katerega so darovali župljani v spomin letošnjega trojnega jubileja. Stajercijanci so se grozili, — ker je Bračko (!) načelnik cerkvene-ga konkurenčnega odbora — da bo zvon visel na trati pred cerkvijo, pa ne v zvoniku. Toda zvon že poje iz stolpovih lin. Prevzvišeni gospod knez in škof dr. Napotnik ga je prišel sam blagosloviti. Dne 10. oktobra ga je pri prihodu pozdravil tudi župan in občinski zastop gornjerad-gonski. Zvečer mu je isti priredil bakljado z godbo. Tudi g. župan Kurbus je bil pri bakljadi. Dne 11. oktobra je opravil prevzvišeni vladika blagoslov zvona, slovesno sv. mašo in propoved. Pri celi slovesnosti je bil navzoč okrajni glavar ljutomerski, g. Škrlec sen. in drugi.

Š **Učitelstvo na mariborski obrtniški šoli** pozivlja slovenske vajence, naj pristopijo k nemškemu »Turnverein«. Tudi slovensko govorjenje zabranjuje.

Š **Umrli** je v Mariboru bivši lekarnar Valentin Koban. — Istotam je umrl zasebnik Filip Jarčič, star 79 let.

Š **Belo lisico** je ustrelil v Pamečah pri Slovenjem Gradcu Ernst vitez Latzl.

Ljubljanske novice.

Ij **Tri žalostinke na grobu narodnih mučenikov** z dne 20. septembra 1908 zapojo v »Zvezi slovenskih pevskih društev« stoječa ljubljanska pevka društva in sicer pevski zbor »Glasbene Matice«, »Ljubljana«, »Ljubljanski Zvon«, »Merkur« in »Slavec« na Vseh svetnikov dan ob pol 4. popoldne. Častiti člani vseh gori navedenih pevskih društev se uljudno naprošajo, da pridejo polnoštevilno k skupni skušnji, ki bode v soboto, dne 31. t. m. ob osmi uri zvečer v pevski dvorani »Glasbene Matice«. Narodna dolžnost je za vsakega zavednega slovenskega pevca, da se odzove vabilu upravnega odbora »Zveze« in s tem počasti spomin nedolžnih narodnih žrtev!

Ij **Zabavni klub telovadnega odseka S. K. S. Z.** ima vsako soboto ob 8. uri zvečer svoje sestanke na kegljišču hotela »Union«.

Ij **Telovadba starejših gospodov** bo odslej vsak petek ob 8. uri zvečer. Danes se telovadba prične. Vhod mimo »Unionove« kuhinje in mimo meščanske sobice.

Ij **Državni pravdnik g. Trenz** je, kakor čujemo, vsled posredovanja justičnega ministrstva umaknil svojo prošnjo za vpokojitev in je zopet nastopil službo ter vodstvo ljubljanskega državnega pravdnštva.

Ij **Prijateljski sestanek slovenskih trgovskih sodrušnikov** se vrši v soboto, dne 31. t. m. ob pol deveti uri zvečer v salonu hotela »Ilirija«. Udeležiti se ga zanesljivo.

Ij **Mestni občini ljubljanski** je Kranjska hranilnica odpojedala posojilo.

Ij **Obravnava radi protinemških demonstracij** se prične prihodnji ponedeljek.

Ij **Novo mitniško poslopje** so zgradili ob Dolenjski cesti in sicer nasproti Aurovemu posestvu. Ondi prestavijo vsled tega tudi mitnice. Poslopje je pritlično, s pisarno, predsobo ter s sprejemniškim stanovanjem, slično onemu na Marije Terezije cesti.

Ij **Črnovojniki**, ki so vsled kakega res tehtnega in važnega vzroka zamudili predpisano zglasitev ob določenih dnevih, morajo do konca tega meseca brezpogojno opraviti to svojo dolžnost in sicer od 8. do 12. ure predpoldne v mestnem vojaškem oddelku, Mestni dom, prvo nadstropje, vrata št. 1. Kdor se kasneje ali pa sploh ne zglaši, bo po tozadevnih predpisih kaznovan z občutno denarno globo.

Ij **Izžrebani porotniki.** Dne 29. t. m. bili so pri tukajšnjem deželnem sodišču za IV. porotniško dobo, katere se prične z dne 30. novembra t. l. izžrebani sledeči glavni porotniki: Babič Franjo, trgovec, krčmar in posestnik; Bizil Tomaž, gostilničar; Breskvar Franjo, knjigovez, vsi trije v Ljubljani; Brodnik Franjo, posestnik na Glincah; Cuhljati Jožef, posestnik v Št. Gotardu; Čepon Adolf, krojač in posestnik; Češnovar Herman, gostilničar in posestnik, oba v Ljubljani; Čop Ivan, trgovec v Mostah; Drelse Avguštin, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Engelsberger Ivan, trgovec v Tržiču; Fock Ignacij, posestnik in mlinar v Kranju; Hribar Franjo, posestnik in prodajalec usnja v Litiji; Jakelj Franjo, posestnik na Dovjem; Jesih Jožef, mesar in posestnik na Preski; Korenčan Ivan, trgovec v Ljubljani; Kostevec Ivan, trgovec v Ljubljani; Kržišnik Anton, posestnik v Zirovnici; Lavrič Anton, posestnik in gostilničar v Planini; Lebinger Henrik, trgovec in posestnik v Litiji; Legat Ivan, restavrater in posestnik v Lescah; Mally Franjo, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Majdič Jožef, trgo-

vec v Kranju; Mally Rihard, posestnik v Tržiču; Perles Adolf, pivovarnar in posestnik v Ljubljani; Rechbach, graščak v Zaborštu; Suša Anton, trgovec v Senožečah; Tavčar Franjo, posestnik in trgovec v Selcah; Terpinec Ivan, posestnik in gostilničar na Šutnji Tratnik Leopold, posestnik in pasar v Ljubljani; Urbanc Feliks, trgovec; Verovšek Jurij, trgovec in posestnik; Zanoškar Franjo, kolar in posestnik; Zore Anton, molar in posestnik ter Zabkar Avguštin, tovarnar in posestnik vsi v Ljubljani. — Nadomestni porotniki: Černič Ivan, posestnik; Janežič Iv., klavec; Kessler Ignacij, trgovec, Mihelič Franjo, gostilničar in posestnik; Rechberger Urban, prodajalec premoga; Taškar Andrej, krznar in posestnik; Verbič Anton, posestnik; Wider Ivan, vrtnar in posestnik ter Zabukovec Anton, gostilničar, vsi v Ljubljani.

Ij **V Križankah** je služil slovesno sv. opravilo za zlatomašnika sv. očeta milostni gospod n. v. r. opatprijor opavski P. Maksimilijan, ki vrši te dni v tukajšnjem konventu redovno vizitacijo.

Ij **Izredni občni zbor slovenske filharmonije.** V petek dne 6. novembra ob 6. uri zvečer se vrši v prostorih »Glasbene Matice« izredni občni zbor slovenske filharmonije. Dnevni red: Dopolnilna volitev enega odbornika.

Ij **Solo - točke za nedeljski koncert:** Geissl: »Idila in Allegro«, solo kontrabas s spremljevanjem glasovirja; Svendsen in Beer: »Romanca« in dva ogrska plesa, solo za vijolinčelo; Sarasate: »Ciganske melodije«, vijolin - solo s spremljevanjem orkestra; Lebeda: »Mazurka«, solo za ksilofon. Izven teh točk seveda proizvajata tudi celotni orkester zanimive komade, katerih važnejši del priobčimo jutri.

Ij **V poljasnilo.** V št. 250. »Slovenca« od 26. oktobra naznanjam v pojasnilo vodmatskim gostilničarjem, da kdor mi more dokazati, da sem komu le četrt litra vina, oziroma piva prodal, zavežem se mu plačati 100 K in še 100 K za obmejne Slovence. — Alojzij Pirc, hišnik pri Andretotu v stari tovarni salam.

Ij **Zagrizen Vsenemec** je profesor dr. Puschnig na c. kr. realki v Ljubljani. V svojo predsobo je obesil ta-le napis: »Selbst der Teufel räumt das Feld, wo deutsche Treue Schildwach steht.« Čestitamo renegatu Junowiczu in Vsenemcu Binderju na pridobitvi takega tovariša. Da se po žilah Puschnigovih pretaka pristna nemška kri, kaže njegovo ime.

Zaradi igre »edenindvajset«. V izkuhu Andreja Mezeta na sv. Petra cesti je igral delavec Anton Ocepek iz Blagovice, nestalnega bivališča, z Leopoldom Sulerjem in Antonom Mezetom prepovedano hazardno igro »edenindvajset«. Pri tej igri se je vnel med Andrejem Mezetom in Ocepekom prepir. Sleđnji je zahteval od Mezeta eno krono, in ker mu je ta ni hotel dati, prijel ga je Ocepek za nadlekti in ga stresal, potem ga ugriznil v desni palec, končno je pa potegnil iz police bodalo, in kakor Meze trdi, trikrat sunil proti njegovim prsim, ne da bi ga bil zadel; naposled ga pa dregnil v levi bok. Gotovo bi ga bil težko poškodoval, da ni kost ustavila sunka. Kmalu nato mu je napovedal mestni redar aretacijo. Obdolženec pa je začel okoli sebe tolči z rokama tako, da ga je bilo treba ukleniti. Na cesti se je pa Ocepek vrgel na tla in tako zbijal in suval okoli sebe z rokama in nogama, da sta ga dva stražnika komaj ukrotila. Moral so ga ukleniti za nogi in ga naložiti na voz. Obdolženec je z voza na stražnike pljuval. Ocepek se zagovarja, da je bil popolnoma pijan, kar so zaslišane priče zanikale. Obsojen je bil na 13 mesecev težke ječe in na 40 K denarne globe.

Ij **Več vagonov želoda** se je letošnje jesen nabralo in prodalo za Nemčijo v kranjskem okraju (Trbojah, Mavčah in bližnjih vaseh). Tudi ježice se je mnogo nabralo in prodalo. S tem so zlasti ubožnejše rodbine zaslužile nekaj kron.

Ij **Umrli** je g. Ivan Kozjek, svetnik deželnega odbora. — Umrli je abiturient g. Leopold Sterlekar. — Na Mestnem trgu št. 12 je umrla g. Neža Bergant.

Ij **Aretovanih** je bilo danes ponoči 6 oseb, in sicer 1 zaradi nedostojnega vedenja, 1 brez sredstev, 3 zaradi pijanosti, razgrajanja in ležanja na cesti, 1 pa radi sumljivega nočnega stikanja.

Ij **V Ljubljano** se je zatekla Marija Kresetova, false Mauserjeva iz Sela pri Dolenjskih Toplicah, katero sumijo, da je izvršila neko tatvino, potem pa pobegnila z doma v Ljubljano, kjer jo je zadela večeraj usoda. Oddali so jo tukajšnjemu sodišču.

Ij **Vpeljava tramvajskega prometa po zaključku gledaliških predstav.** Vodstvo električne cestne železnice nas naproša objaviti, da bo počenši z dnem 1. novembra t. l. ob neugodnem vremenu po zaključku gledaliških predstav vozil en voz električne železnice skozi 14 dni za poskušnjo, in sicer v smeri: Pošta Sv. Ja-

koba trg in od tod v Vodmat. V slučaju povoljnega prometa se bo ta vožnja za čas cele gledališke sezone nadaljevala.

Iz slovanskega sveta.

sl **Mažarske šole.** Devet novih šol se je odprlo na Hrvaškem za vlade barona Raucha tekom treh mesecev. Mažari postopajo tako predrzno, da pričenjajo že zahtevati, naj se zapirajo hrvaške šole. To se je zgodilo v Kreštelovcu, kjer so Mažari naredili na vlado prošnjo, naj zapre hrvaško šolo.

sl **Pruske šikane.** Pruske šikane proti Poljakom postajajo vedno neznosnejše in neumnejše. Tu nekaj primerov, katerih bi lahko prinesli na tisoče. V Kartuskem ni mogel Vojte Vilčevski z Baninja nikakor dobiti dovoljenja, da si postavi hišo. To je ena najnavadnejših šikan, da Poljakom ne dovolijo zidati. V barako, v kateri je stanoval, sta prišla župan in občinski sluga, vzela ven in odnesli okna in vrata.

— V vasi Mihalovo nad Vislo nasproti mestu Grudencu je prosil Valentin Bettin, da bi mu dovolili popraviti pogorelo hišo. Dolgo časa mu niso hoteli dovoliti, sleđnjič je pa dobil dovoljenje, a pod pogojem, da ne bo nič bolje naredil, kot je bila pred požarom. — V Zninu je policija v neki železni trgovini konfiscirala kose z varstveno marko »Kosciusko«, katere izdeluje nemška tvornica U. T. Kuhlmann Söhne v Schlenbuschu, okraj Solingen. (Kosciusko je bil namreč nek poljski junak.) — V vasi Brenkovicah je policija z zidanega znamenja ob cesti, katero so postavili Poljaki, iztrgala poljski napis in imena ustanoviteljev. — Nedavno se je končala pravda Andreja Woźniaka v Holsterhausenu, ki je pred letom dal napraviti križ z poljskim napisom na grob svojemu otroku. Policija je križ konfiscirala radi poljskega napisa. Woźniak se je pritožil, pravda se je vlekla celo leto po vseh inštantah in se je sleđnjič končala s tem, da je Woźniaku policija naznanila, da umakne konfiskacijo. — Nekemu Poljaku, ki je napravil neko ulogo na vlado, je dotični uradnik v vseh dokumentih svojevoljno popravil ime »Boleslav« »Schmerzreich«. Kljub temu ne ginemo, odgovarjajo Poljaki.

sl **Za časa ruske konstitucije.** Glavni jetniški urad je preračunal, da je 1. sušca t. l. 176.830 jetnikov moralo se zadovoljiti s 107.138 prostori. Pri posameznih ječah se še bolj jasno vidi to prenapolnjenje. V kijevski ječi n. pr. je preračunano prostora za 690 oseb, a jih je zaprtih 2207, v Odesi sedi na 804 prostorih 1610 jetnikov.

sl **Z zanimivo zadevo** se je pečalo najvišje rusko sodišče — senat. V maju 1905 se je sklenilo na gubernialnem zemskem shodu v Kostromi, naj se izda brošura za kmete, v kateri se jim bo pojasnjevalo, kaj je konstitucija. Gubernator pa je ta sklep prečrtal. Toda odbor je vseeno izdal brošuro. Na vprašanje gubernatorja je odgovoril, da je hotel pomiriti ljudstvo. Cel odbor je dobil pravdo radi zlorabe oblasti po § 341. Moskovsko sodišče je odbor obsodilo po § 343 in jim dalo ukor. Toda senat je rešil apelacijo pravdnika tako, da so krivi zoper § 341, za kar je kaznen odpust iz službe.

Abstenenca švedske mladine. Abstenentna zveza švedskih študentov ima 11 tisoč 650 članov v 215 odborih. Zveza se je sedaj združila z zvezo abstenentnih učiteljev in dobiva 2000 K državne podpore.

Za žrtve.

22. izkaj prispevkov za spomenik in žrtve 20. septembra 1908.

Dne 28. in 29. oktobra 1908 došli so podpisaneu blagajniku »Zadružnega narodnega odbora« sledeči prispevki:

Anton Nabergoj, gostilničar v Ricmanjih 5 K 60 v. — Župni urad stolne cerkve sv. Miklavža v Ljubljani za žrtve potom mestnega magistrata ljubljanskega za pogreb mučenikov Adamič in Lunkera cerkvi in duhovnikom pripadajoče pristojbine 49 K 60 v. — Vida Velkoverh iz Ljubljane, Sv. Jakoba trg št. 8 iz nabiralnika v trafiki ravnotra za žrtve brez razlike znesek 25 K 54 v, h kateremu so prispevale kramarice na potu v Mengeš 3 K 40 v. — Upravništvo »Slovenca« v »Slovencu« že izkazani prispevki za bedne družine zaprtih 25 K 60 v. — Ana Lajovic iz Litije nabrala v veseli družbi pri »Lajovicu« v Gradcu pri Litiji za žrtve 8 K 20 v, (darovali so: Avgust Groboljšek 2 K, neimenovan 1 K 20 v ter po 1 K Alojzij Notar, Štefan Rančan, Karol Preželj, Marija Lajovic in Ana Lajovic.) — Slovensko podporno društvo sv. Jožefa v Brocklynu 65 K. — Dr. Anton Švigelj, odvetnik v Ljubljani s soprogo, prepuščajoč pri razdelitvi proste roke odboru, za žrtve brez razlike 10 K. — Vsem darovalcem najiskrenejša zahvala, osobito našim ameriškanskim bratom, ki so s svojim izdatnim darom sijajno dokazali, da so v teh tež-

kih časih edini z nami. Ker se žrtve dan na dan množe, prosim se novih prispevkov. — V Ljubljani, dne 30. oktobra 1908. Dr. Alojzij Kokalj s. r., blagajnik.

Znanost in umetnost.

* **Izšle nove muzikalije.** Pri »Glasbeni Matici« v Ljubljani so ravnokar izšle za društveno leto 1907—8 sledeče skladbe: 1. P. Hugolin Sattner: **Štirje mešani zbori na besede Simona Gregorčiča** (O nevihti, Lastovkam, Naš narodni dom, Oj z Bogom Ti planinski svet!) — 2. Oskar Dev: **»Slovenske koroške narodne pesmi.«** — Člani dobivajo oboje za 4 krone, dočim stanejo v trgovini 6 kron.

* **Ohne Grenzen und Enden.** Gedanken über den unendlichen Gott. Den Gebildeten dargelegt. Otto Zimmermann S. J. 1908. Knjige, ki jih izdajo sodrušniki lepe revije »Stimmen aus Maria Laach«, z veseljem pozdravljajo, kdorkoli se za znanstveno življenje katoličanov zanimlje. Tudi pričujoče delo je te vrste; ne preveč obsežno, toda jasno in razumljivo, obenem pa s tisto večestostjo, ki odlikuje modroslovce jezuite. Zimmermann obravnava o Bogu, zlasti o njega neskončnosti in podaja zanj neovržne dokaze, obenem pa vseskozi pobija nazore modroslovcev Kantove šole, pesimistov in monistov. Kar daje knjigi prav posebno vrednost, je pozitivni del, ki nam tako živo predočuje lepoto božjo. Knjigo priporočamo bogoslovcem, katoliškim laikom in zlasti dijakom višjih razredov. Stane 2 K 16 vin., vezana 3 K. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

* **Julija Verne-ja** dela v sedanji sezoni toplo priporočamo mladini, oziroma staršem, da jih nabavijo svoji zrelejši deci. Jules Vernova dela imajo to posebnost, da domišljije ne kvarijo, ampak nasprotno z ostroumnimi problemi podžigajo k zdravi podjetnosti in razglabljanju nestetih vprašanj in uganjk, katere nam stavlja prebogata natora. Ljubezen do stvarstva, naravoslovnih ved, zemljepisja, fizike itd., to vse Jules Vernova dela vzbujajo v mladi duši in tudi odrasleni segajo po delih duhovitega Francoza. Najlepši romani J. Vernovi so: »Dvajsettisoč milj pod morjem«. — »Od zemlje do lune«. — »Pot okoli lune«. — »Pot okoli zemlje v 80 dneh«. — »Potovanje do sredine zemlje«. — »Pet tednov v balonu«. — »Otroci kapitana Granta«. — »Skrivnostni otok«. — »Carjev kurir«. — »Črna Indija«. — »Arhipel v ognju« itd. — Vsak zvezek stane broširan 1 K, vezan 1 K 30 vin. Zvezke cele kolekcije se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

* **Hermann Schell** und der fortschrittliche Katholizismus. Prälat Dr. Commer. 1908. O pomembnosti te knjige govoriti na široko, bi bilo preveč, ker je katoliškemu bogoslovcu in modroslovcu znano, kako zelo je vplivala ravno ta knjiga, da se je spoznala nevarnost takozvanega katoliškega modernizma. Commer obširno analizuje dela Schellova do najmanjših podrobnosti in dokazuje necerkvenost mnogo njegovih naukov; knjiga nuja vpogled v liberalno-katoliško gibanje sploh, v Ameriki, Franciji, Angliji, Nemčiji in Italiji. Cena knjigi je 8 K, seveda je jako obširna. Dobiva se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Razne stvari.

Nova država v južni Afriki. V Durbanu se vrše posvetovanja glede ustanovitve enotne vlade v angleških kolonijah v Južni Afriki. Ustanoviti se ima zveza držav, kakor obstoji v Avstraliji; na čelu bodo stali 30 delegatje, po 6 iz vsake zvezne države.

Inkove dragocenosti. Bavarska država je za svojo arheološko zbirko kupila več predmetov, ki so bili last Inkov, nekdanjih vladarjev Peru-a. Po stari tradiciji je zadnji likar petopu v gorsko jezero Guatibita silno množino dragocenosti v vrednosti nad štiri milijarde, samo da bi ne prišle v roke belim ljudem. Neko angleško društvo se je odločilo, da osuši in preišče jezero ter dvigne s 400-letnim blatom pokrite dragulje starih Inkov. Doslej se je društvu posrečilo znižati vodo jezera (14 metrov) za eno šestino in dvigniti iz dna zlate krone, zapestnice, dokolenke, čaše ter razne druge, krasno ornamentirane predmete v skupni vrednosti od 750.000 mark. Vsi predmeti so velike važnosti za arheologijo in umetnost.

Madžarizacija na Hrvatskem. Madžarska vlada v vedno večiem obsegu skrbi za pomadžarjenje Hrvatske. V letšnjem proračunu trgovinskega ministrstva so v to svrhu sledeč znatne postavke: 30.000 kron za pomnoženje ljudskih šol državnih železnic, 80.000 kron za razširjenje šole v Brodu, 50.000 kron za isto svrhu v Našicah, 50.000 kron za isto v Vinkovcih in 4.000 K za isto v Mitrovici;

Odgovorni urednik: Ivan Štefe.

Demonstracije na Češkem.

Včerajšnji dan je bil v Pragi primerno miren. Sicer se je zbralo na Přikopih do 2000 oseb in je vladala grozna gnječa, a bumla 150 nemških buršov niso motili. Seveda je stražila burše cela armada policistov in orožnikov. Bumel se je končal ob polu 12. Policija je prišla in zaprla 20 oseb, ker se niso pokorile njenim ukazom. Na Přikope je došlo tudi več čeških poslancev, ki so pri policiji posredovali, naj izpusti priete osebe. Okolu 1. popoldne so zadobile Přikope navadno lice. Češki mestni gospodarski urad je pozval neki nemški otroški vrtec, naj odstrani nemški napis, če tega ne store, ga odstranijo občinski slugi. Nemški dijaški odbor objavlja, da je dobilo več gospodarjev, pri katerih stanujejo nemški burši, grozilna pisma, ki jim groze s silo, če takoj ne odpovedo buršom hrane in stanovanja. Burši pripravljajo nova junaštva na nedeljo. Pozvali so vse stare gospode na shod, ki se vrši v nedeljo. Orožnikov so zbrali v Pragi toliko, da ne bodo več potrebovali vojaške pomoči. V Pragi ostane orožništvo do 8. novembra, ker pričakujejo, da se ob obletnici bitke pri Beli gori obrne v velikem obsegu izgredi. V nedeljo zborujejo v Pragi nemški poslanci, ki zavzamejo stališče glede na praške dogodke. Najbrže tudi pozovejo prebivalstvo nemških mest, naj ne prireja demonstracij proti Čehom. Ponoči so bili pretepeni trije nemški burši. Po nemških poročilih je en burš nevarno ranjen. Češke meščanske stranke vplivajo na svoje pristaje, naj se ne udeležujejo izgrediv, da ne izzovejo izjemnega stanja v Pragi. Sodišča že delujejo. Nekaj čeških demonstrantov so obsodili v zaporne kazni do enega tedna. Neznanci so poškodovali kip sv. Janeza Nepomuka na Vavlovem mostu.

Protičeški izgredi na nemških mestih.

Nemci po nemških mestih demonstrirajo proti Čehom naprej, ne da bi nemško časopisje obsojalo divjanje nemškega prebivalstva na Češkem. V Libercih je mestni svet pozval prebivalstvo, naj bo mirno. V Trutnovem so pobili Nemci 28. t. m. šipe na »Narodnem domu«, nekemu Nemcu in nekemu Čehu ter češki cerkvi. Nemški kamni so zadeli tudi političnega uradnika in policijskega komisarja. Nemci trde, da se je iz »Narodnega doma« streljalo iz revolverja. Policija in orožniki so preprečili, da Nemci niso napadli čeških obrtnikov. V Umstkrati se stopli Nemci in sočialni demokrti. Dva Nemca sta ranjena, eden s palico, drugi z nožem. V Podmoklih so Čehi pretepli nekega Nemca. Policija in orožniki so preprečili nemški napad na »Narodni dom«. V Teplicah je demonstriralo proti Čehom 2000 oseb. Nosili so velike razsvetljene napise »Ljubljana!« »Praga!« »Zadnji opomin Nemcem!« »Vun z razdelitvijo Češke!« Peli so »Die Wacht am Rhein«. Pred okrajnim glavarstvom so kričali »pfuj«. Pobili so šipe v nekem gradiču, hotelu »Pri avstrijskem cesarju« in hotelu »Elizabeta«, neki češki šoli, dvema češkima trgovcema so odstranili napise. V Mostu so Nemci najbolj razgrajali. Dne 28. zvečer so razbili šipe neki češki šoli, nato pa »Narodnemu domu«. Policija je mirno gledala, ko so razbijali Nemci šipe »Narodnemu domu«. Nastopila je proti demonstrantom kavalerija. Areali so tri Nemce. V notranjem mestu so pričeli demonstrirati ob polu 8. zvečer, a je večje izgrede preprečilo vojaštvo in orožništvo, ki je zaprlo trg. Tudi v okolici so bili veliki izgredi. V Hopicah in Čavšu so se stopli rudarji. Nekega nevarno ranjenega delavca so pripeljali v bolnišnico. V Kopicah so delavci streljali na policijo, ki jih je razganjala in zagnala v beg. Zaprli so 13 oseb. Ob 11. uri zvečer je nastal mir. Včeraj zvečer so se nadaljevale v Mostu demonstracije. Ob 7. zvečer so že prisilili trgovce, da so zaprli trgovine in tudi nekaj gostiln. Demonstrante so razganjali dragonci. Nemci so razgrajali na okrajnega glavarja Siegla in na vojaštvo.

Demonstracije na Češkem in ministrska kriza. — Stališče češkega namestnika omajano. — Nemški bumel v Pragi se ne prepove.

Beck poroča cesarju v Budimpešti o praškem položaju, kakor tudi o splošnem političnem razpoloženju strank. Sodijo, da je dobil Beck vtis, da sicer duhovi v Pragi še niso pomirjeni, a da skupni vladi ne kaže poseči vmes. Najnovejša praška poročila so Becka prepričala, da ponehava protinemško gibanje v Pragi. Nemški nacionalni listi sodijo, da se ne da več zavleči rešitev krize. Stranke zahtevajo, naj se odstranijo nasilstva med narodi. Potrebna je narodna sprava, bodisi po zakonih, bodisi po odredbah. Zavzemajo se za uradniško ministrstvo, ki naj začasno vre-

di nekaj stvari za vzdrževanje reda. Narodnega vprašanja ne more rešiti uradniško ministrstvo. Neki minister je izjavil: Izjemno stanje se v Pragi ne proglasi, ker je namestnik izjavil, da zadržuje brez izjemnega stanja nemire. Vlada ne bo prepovedala bumla in nošenja barv. Opominjal je Nemce, naj bodo mirni in naj ne delajo težav nemškemu ministrom, ki so zahtevali proti Pragi najstrožje odredbe, medtem ko so se vršile tudi po drugih mestih protičeške demonstracije. O prenosni vladi se ne more nič gotovega trditi, ker odstopni prošnji Fiedlerja in Praška še nista rešeni. Prih. teden se bosta Fiedler in Prašek posvetovala o položaju s češkimi strankinimi voditelji. Prašek gotovo odstopi. Češki poslanci so imeli v Pragi strogo zaupno posvetovanje glede na praške in na dogodke po nemških mestih. V nedeljo pa zborujejo v Pragi nemški poslanci. Češki krogi sodijo, da je omajano stališče češkega namestnika, ker je zahteval, naj ministrski predsednik proglasi v Pragi izjemno stanje. Splošno se sodi, da vlada ne bo prepovedala nemškim buršom bumla v Pragi.

Vinska kriza in pomoč.

Resnica je, ako bo produkcija vina tako napredovala, kakor zadnji dve leti, da bo tudi pri nas nastala vinska kriza, ker ne bodo ljudje mogli vina spečati.

Temu se mora na vsak način odpomoči, in prepričan sem, ako se bodo vinogradniki sami ganili, da jim bode vlada in dežela šli na roko, ker je tudi gotovo v njunem interesu, da niso zavržene ogromne svote, ki ste jih žrtvovali v povzdigo vinogradništva.

Ležeče je torej na vinogradnikih samih, da se v svojo lastno korist organizirajo in združeni kličejo merodajne faktorje na pomoč.

V povzdigo prometa z vinom bi se dalo marsikaj storiti in sem že večkrat imel priliko o tem razpravljati, zlasti predlanskim o priliki kletarsk. tečaja v Podbrjah pri Št. Vidu na Vipavskem in v svojih strokovnih spisih v »Kmetovalcu« št. 12 in 17. t. l. Danes hočem še enkrat ponoviti svoje nazore, kako bi se dal promet z vinom, zlasti pa tudi z vipavskim vinom, povzdigniti.

Po mojem mnenju je to mogoče, ako se izboljšajo razmere v trojnem oziru in sicer, 1. da se konsum (zauživanje) vina povzdigne, 2. da se povzdigne izvoz vina v nevinorodne dežele naše države in 3. da se povzdigne izdelovanje raznih vinskih pridelkov ter da se bolje uporabljajo vinski odpadki.

1. Da se povzdigne konsum vina, upam, pripomore vsaj deloma nov vinski zakon, ki ima s strogim izvrševanjem skrbeti za to, da se odpravi nezaupljivost konsumenta do vina, ker mu jamči, da se od sedaj naprej sme prodajati samo naravno vino.

Delati pa bo treba na to, da se tudi drugače pospešuje konsum vina.

Zlasti bo treba vplivati na to, da se konsumentu ponudi pravilno pripravljeno, čisto, stanovitno in dobro vino po primeri ceni.

Prvo je skrb vinogradnika, ki vino prideluje, drugo pa skrb vinskega trgovca in gostilničarja. Prvi pogoj je, da morata biti oba poštena in da imata za svojo obrt zadostno znanje v kletarstvu, ki pa je pri nas še pomanjkljivo.

Dalje ne smem pozabiti pri tej priliki, apelovati na vinske trgovce in gostilničarje, ki imajo dostikrat tendenco cenó kupiti in drago prodajati, da naj ne iščejo pri vinu nezmerne dobička.

Poznam gostilničarje, ki kupujejo vino po 30—36 h liter, prodajajo ga pa na drobo po 80—90 h liter.

S takim izsesavanjem konsumenta se seveda konsum vina ne more povzdigniti in proti takemu odiranju bi morali v prvi vrsti vinogradniki sami in seveda tudi konsumenti nastopiti, zlasti z ustanavljanjem lastnih pivnic. Če je vina veliko, pomeni to navadno za vinogradnike škodo, le za vinskega trgovca in gostilničarja velik dobiček.

Dalje bi morali gostilničarji s pravilnim konserviranjem, hlajenjem in točenjem vina (glej članek v 12. številki »Kmetovalca«), zlasti po leti skrbeti tudi za to, da se gostu ponudi osvežujoča, dobra pijača, da ne seže raje po pivu ali drugih hladnih pijačah. Končno bi bilo seveda delati tudi na to, da se pri pivu uvede enak davek kakor pri vinu, ali pa, da se pri vinu zniža davek za toliko, kolikor je manjši pri pivu, oziroma, da se pri nas glede piva vpelje enaka deželna naklada, kakor se pobira v nekaterih nevinorodnih deželah pri vinu, kajti vsak logično misleč človek bo pripoznal, da s težkim, mučnim delom pridelan pridelek vinogradnika glede dav-

ka zasluži vsaj gotovo toliko ugodnost, kakor tovarniško izdelano pivo.

Tudi če bi šel zaradi tega konsum piva, ki vedno napreduje, nekoliko nazaj, pomeni to za narodno gospodarstvo pri nas le majhno škodo, gotovo veliko manjšo, kakor če bo materialno uničenih na tisoče vinogradnikov. Tudi davek na čist konsumni špirit, iz katerega izdelujejo zlasti v nevinorodnih krajih opojne pijače, bi bilo primerno zvišati.

2. Kako je povzdigniti izvoz vina. — Kranjska je po statističnih podatkih leta 1907 pridelala 280.000 hl vina, letos pa gotovo vsaj za 50.000 hl več kakor lani. Glede vinske produkcije je stala torej Kranjska l. 1907 med dvanajstimi vinorodnimi avstrijskimi deželami na sedmem mestu, in sicer takoj za Nižjo Avstrijo.

Umljivo je, da Kranjska, tudi če se še tako konsum vina v deželi povzdigne, ne bode mogla vsega doma pridelanega vina porabiti in da je torej navezana na eksport v nevinorodne kraje, zlasti na Koroško, Solnograško, Češko, Moravsko, Šlezijo in Galicijo.

Zlasti je podpisani tega mnenja, da bi se dal češki trg za našo deželo pridobiti in je v svojem spisu v 17. številki »Kmetovalca« pojasnil, v katerem oziru bi bilo na to delovati, da se naše vino na Češkem udomači.

Doslej se poleg izbornega domačega melniškega vina, katerega je pa jako malo (češka je pridelala l. 1907 le 5050 hl vina) in poleg dalmatinskih vin, prodaja na Češkem večinoma le mažarsko in nižjeavstrijsko vino, največ pa se prodaja neke mednarodne židovske mešanice. Velika vinska trgovina je v večji meri v rokah židov. Vino se na Čekempiji belo in temnordeče. Zahteva se že zrelo, popolnoma čisto in stanovitno, torej vsaj eno leto staro vino. Belo vino mora biti pripravljeno brez kipenja na tropinah.

Brezdvomno je, da bi se dalo na Češkem naše vino vpeljati, kajti zavedni češki konsumenti bi dali gotovo prednost slovenskemu pridelku pred mažarskim in židovskim, treba se je le vpeljati in ponuditi konsumentu in prekupcu tako kapljico, kakoršno on zahteva.

Tega posamezni vinogradniki ne zmorejo, to more storiti le veliki vinski trgovec, ki je lahko privatna oseba, društvo ali zadruga.

Da le zadrugnim potom pripade vinogradniku največji dobiček, je umevno, kajti kakor hitro rabi vinogradnik za spečevanje svojega pridelka posredovanje velikega vinskega trgovca, naj je prepričan, da vtakne ta — glavni dobiček v žep.

Ako torej hočemo Češko in druge, severne, zlasti slovanske dežele za naše vino pridobiti, moramo se pred vsem doma po celi deželi zadrugno organizirati, vse zadruge pa naj bi tvorile zveze, ki bi blizu Prage in pozneje tudi v drugih krajih ustanovila veliko vinsko trgovino, od koder bi razpošiljala po celem Češkem itd. taka vina, kakoršnih nam zahtevajo. To je po mojem mnenju delo bodočnosti, s katerim pa treba takoj pričeti. Leta 1910 bo v Pragi razstava, na kateri nam bo treba obilo dobrega, stanovitnega vina razstaviti in ponuditi, da se tako seznamimo s češkimi odjemalci. Za letos pa priporočam, da v čeških in drugih listih inserirajo zlasti večji odjemalci in že obstoječe zadruge. Za zadruge se neobhodno priporoča, nabaviti si češkega jezika večšega potnika, ki bi skušal na Češkem trgovanje z našimi vini vpeljati. Z jadikovanjem doma ne dosežemo nič, mi moramo sami priti k odjemalcu, če hočemo vino prodati.

Tudi velikim vinskim trgovcem se lahko pošljejo vzorci in se jim stavi ponudba. Ni dvoma, da bi se tudi tem potom dalo dosti vina, čeprav po nekoliko nižji ceni, prodati. Naslove takih trgovcev preskrbi podpisani.

Posebno priporočljivo pa bi bilo, vprizoriti v Pragi meseca maja vinski trg za naša vina. Do tega časa bi bilo treba gledati na to, da se vina pravilno šolajo, zlasti pretakajo in filtrirajo, tako, da so do tega časa sposobna za konsum. Tudi se namerava prirediti državna vinska poskušnja na Dunaju, od katere pa nimamo v trgovskem oziru veliko pričakovati, ker tam, kakor kažejo izkušnje, naša vina nasproti domačim vedno zapostavljajo.

Mi moramo iskati tla v deželah, ki konsumirajo in ki ne producirajo!

Vinorejske organizacije in poklicani faktorji bi se pa v korist prometa z vinom imeli zavzeti: 1. za znižanje voznine od vina in praznih sodov vsaj na državnih železnicah; 2. za stroge odredbe, s katerimi bi se dalo preprečiti kvarjenje in tatvina vina na železnicah; 3. za to, da se vpelje prisilna frankatura za prazno posodo na železnicah; 4. da se mesto deželnega vinskega in sadjarskega komisarja

zasede z zadrugnim organizatorjem, katerega izključna naloga bi bila vino- in sadjereje organizirati, poučevati in voditi.

3. Naprava drugih izdelkov iz vina oziroma mošta in vporaba vinskih odpadkov. — Kjer je vino po ceni, tam se zelo priporoča izdelovati tudi druge pijače iz vina in grozdja oziroma mošta.

Tako bi se na Češkem in drugod zelo dobro prodajalo sladko vino, n. pr. takozvani pelinovec, pikolit itd. Zelo dobro bi se lahko prodajal konjak. Največ konjaka se prodaja na Češkem poleg francoskega zopet le ogrskega (grofa Keglevich István). Seveda še več se prodaja nizkega konjaka, izdelanega mrzlim potom.

Za to bi se moralo sploh prodajo mrzlim potom izdelanega žganja, zlasti konjaka, slivovice itd. postavno prepovedati. Že z zvišanjem davka na fini špirit bi se v tem oziru veliko izboljšalo.

Ker tudi pri nas ni nobenega izdelovalca konjaka, bi se tako podjetje zlasti v Vipavski dolini moralo dobro izplačati.

Vinogradnikom bi bilo delati na to, da se zniža ali popolnoma odpravi davek na kuhanje (žganje) vinskih odpadkov, kakor tropin, drož itd., da se na ta način tudi vinske odpadke bolje izkoristi.

Tudi z izdelovanjem pristnega, finega vinskega kisa, zlasti iz slabijih ali cika-stih vin (glej članek v 23. številki lanskega »Kmetovalca«), bi se dalo pri nas zlasti na Vipavskem dosti zaslužiti.

c. kr. vinarški nadzornik za Kranjsko.

Bohuslav Skalický,

* **Praktisches Geschäftsbuch für den Kurat-Klerus Österreichs** (P. W. Dannerbauer; izdal »Korrespondenzblatt f. d. kath. Klerus Österr.«), je izšel v 3. izdaji in je zadnji (35.) zvezek ravnokar izšel. (1908.) Opozoriti na važnost tega dela je nepotrebno, ker je itak postalo že za vsak župni urad neobhodna potreba. Saj drugega obsežnega in sistematičnega poslovnika za dušno pastirstvo ni kot je ravno tale. Vse cerkveno pravo in teoretiška pastoralna je v tem delu praktično izvedena vedno z ozirom na avstrijske razmere, avstrijsko pravo in upravno prakso. Ker je zdaj večinoma v rabi izdaja od 1896., je pač potrebno, da si vsak nabavi čimprej sedanjo (1907/1908), ker se je v teku 12 let silno veliko izpremenilo, tako glede na državna upravna določila ter zakonodajo, kakor tudi na cerkveno, zlasti v zakonskih, jurisdikcijskih in drugih zadevah. Cena celotnemu delu je 26 K. — Dobi se v »Katoški Bukvarni« v Ljubljani.

* **Janežič - Hubadov »Slovensko - nemški slovar«** je izšel ravnokar v četrtem pomnoženem natisu. Cena je ostala kakor pri prejšnjih natisih 6 kron za broširan, in 7 K 20 v za vezan izvod. Dobi se v »Katoški Bukvarni« v Ljubljani, kjer je tudi nemško - slovenski del za isto ceno na razpolago.

Gostilniška baraka

(6 m dolga, 4 m široka, 3 m visoka) v Lattermannovem drevoredu se prod. Več se izve pri **I. Kenda, Švicarija.**

Čevljarskega pomočnika

dobro izurjenega, sprejme takoj v trajno delo **Jan. Gačnik** čevljar. mojster **Udje, pošta Grosuplje.**

Prva slovenska modna : trgovina za gospode :

Engelbert Skušek

Ljubljana, Mestni trg št. 19
se najtopleje priporoča

ČUDEŽ! samo 4 K! ČUDEŽ!

➡ Posebni oddelek poln jesenskih in zimskih jopic, paletotov in pelerin za dame in deklice po **K 4.—**
Angleško skladišče oblek, **O. Bernatovič**, Ljubljana, Mestni trg 5.

Pozor!

Za **prevažanje vsakovrstnega blaga**, bodisi na postaje železnic ali z njih, se gg. trgovcem, obrtnikom ter slavnemu občinstvu sploh najtopleje priporoča domača trdka

Telefon št. 262.

Josip Škerlj
spediter, Ljubljana, Kongresni trg 16.

Telefon št. 262.

2526 12—9

Dve postelji

dve nočni omarici in umivalnik z črnim marmorjem se takoj ceno proda na Sv. Petra nasipu št. 67 I. nadstropje, desno. 2843 1—1

Isče se
soba v pritličju, primerna za **vinotoč**

Naslov pove upravnistvo. 2844 3—1

Lepa DELAVNICA

pripravna za kakega obrtnika, in hlew se oddast v najem v Prulah. Poizve se pri g. **Al. Vedniku**, kamnoseku v Ljubljani. 2664 4

Vinski MOŠT

sladek, pristni beli in rudeč **Br. Novakovič** se toči **Sodniji-domači pridelek trdke** **Br. Novakovič** **ske ulice št. 4** in na **Rimski cesti št. 5.**

2245

Zaradi prevelike produkcije se o neje proda

okrog 1000 tc. najboljših rjuh

150/200 cm velikih, šest kosov 14 kron 30 h.

Če blago ne ugaja vrnemo denar. Vzorci barhenta, cefirja in vsega bombažastega in platnenega blaga zastoj **samo v tkalnici**

➡ **BR. KREJCAR**, Dobruška št. 9117, Češko.

Izvršene obleke z neveste.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje.

Denarni promet 1. 1907
čez 64 milijonov kron.

Lastna glavnica K 354.643.16.

Stanje vlog 30. jun. 1908
čez 14 milijonov kron.

➡ Sedaj: **Kongresni trg šte. 2, I. nadst.**

od novembra leta 1908 naprej v lastnem domu, **Miklošičeva cesta šte. 6**
(za frančiškansko cerkvijo)

LJUDSKA POSOJILNICA

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 kron čistih 4 krone 50 h, na leto.

Stanje vlog dne 30. junija 1908: K 14,225.902'59. — Denarni promet v letu 1907: K 64,812.603'92.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za naloganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 30. junija 1908.

Dr. Ivan Šušteršič,
predsednik.

Josip Šiška, stolni kanonik
podpredsednik

Odborniki:

Anton Boleo, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano. — **Fr. Povše**, vodja, graščak, deželni odbornik, državni in deželni poslanec itd. — **Anton Kobi**, posestnik in trgovec, Breg p. B. — **Karol Kauschegg**, veleposestnik v Ljubljani. — **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani. — **Ivan Kregar**, svetnik trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani. — **Frančišek Leskovic**, hišni posestnik in blagajnik Ljudske posojilnice. — **Ivan Poljak ml.**, tovarnar. — **Karol Poljak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani. — **Gregor Šlibar**, župnik na Rudniku.